

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Turkové a soudců JUDr. Dagmar Nygrínové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **A., s. r. o.**, zast. JUDr. Pavlem Vyroubalem, advokátem, se sídlem Vsetín, Palackého 168, proti žalovanému: **Český úřad bezpečnosti práce**, se sídlem Ve Smečkách 29, Praha 1, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 2. 2003, č. j. 28 Ca 309/2001-34,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á.**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 26. 2. 2003, č. j. 28 Ca 309/2001-34 zamítl žalobu žalobce podanou proti rozhodnutí Českého úřadu bezpečnosti práce (dále jen žalovaný) ze dne 8. 6. 2001, č. j. 815/1.30/2001/14.3, a rozhodl dále, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Rozhodnutím žalovaného bylo zamítnuto odvolání žalobce podané proti rozhodnutí Inspektoru bezpečnosti práce pro Jihomoravský kraj se sídlem v Brně ze dne 15. 2. 2001, č. j. 45/V/9.21/01/14.3, a rozhodnutí inspektorátu bylo potvrzeno. Posledně uvedeným rozhodnutím byla žalobci uložena pokuta ve výši 50 000 Kč za porušení ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce. V odůvodnění rozhodnutí bylo uvedeno, že ve dnech 5, 16 a 17. 10 2000 správní orgán provedl podle zákona o dozoru [zákon č. 174/1968 Sb. § 4 písm. a)] dozor ke zjištění, zda jsou dodržovány předpisy k zajištění bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení a předpisy stanovící pracovní podmínky. Zjistil, že žalobce nejméně dne 19. 9. 2001 (správně 19. 9. 2000) provozoval ve svém provozu v D. v lisovně II. lisovací zařízení na pryž SUB 4040-116, které neodpovídalo požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, neboť nebyla zajištěna ochrana obsluhy lisu před vznikem pracovního úrazu v důsledku vniknutí obsluhy zařízení

do nebezpečného pracovního prostoru lisu. Čidlo pracovního lisu snímající polohu ochranného krytu v případě, že kryt není v poloze, bylo zablokováno. Toto čidlo zabraňuje možnosti vzniku uvedeného pracovního úrazu. Správní orgán I. stupně dospěl k závěru, že tímto žalobce porušil ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce, a proto podle ustanovení § 6 odst. 2 písm. b) zákona o dozoru uložil žalobci pokutu ve výši 50 000 Kč.

Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že žalobce se proti prvostupňovému rozhodnutí odvolal, přičemž své odvolání zdůvodňoval tím, že postižený zaměstnanec byl před nástupem práce na lisu odborně proškolen, byl zaškolen na práci s konkrétním druhem formy lisu. Žalovaný dále v odůvodnění napadeného rozhodnutí odkázal na princip tzv. objektivní odpovědnosti za dodržování požadavků předpisů bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a dovozoval, že je nerozhodné, jakým způsobem došlo k porušení předpisu, neboť žalobce měl odpovědnost za výsledek, tedy za to, že zařízení bude odpovídat požadavkům předpisu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Ztotožnil se se skutkovým zjištěním správního orgánu I. stupně, že nejméně dne 19. 9. 2001 (správně 19. 9. 2000) v době, kdy zařízení obsluhoval postižený zaměstnanec, bylo zařízení provozováno v protiprávním stavu, a ztotožnil se i s výší uložené pokuty.

Městský soud v Praze v odůvodnění napadeného rozsudku konstatoval, že z citace ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) a odst. 4 a § 138 zákoníku práce a dále z ustanovení § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 174/1968 Sb., o státním odborném dozoru nad bezpečností práce (dále jen zákon o dozoru) vyplývá základní skutková podstata, na jejímž základě je orgán státního odborného dohledu oprávněn uložit pokutu – tedy v případě porušení předpisu k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předpisů stanovících pracovní podmínky. Jednou z povinností zaměstnavatele (podle dřívější terminologie zákoníku práce „organizace“) je provozovat stroje a zařízení a zavádět technologické postupy odpovídající požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Konstatoval dále, že z žádného ustanovení zákona dopadajícího na tento případ nevyplývá, že by se organizace (zaměstnavatel) mohl odpovědnosti za takový správní delikt zprostit. Jedná se o odpovědnost objektivní (v teorii označovanou v tomto případě za odpovědnost absolutní). Argumentaci žalobce s odkazem na ustanovení § 191 zákoníku práce proto považoval za nepřijatelnou. K námitkám žalobce směřujícím proti postupu správních orgánů soud uvedl, že jak žalovaný, tak i prvostupňový správní orgán, vycházel ze zjištění, že zařízení neodpovídalo požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci nejméně dne 19. 9. 2000 a že nejméně v tento den zde existovalo nepřiměřeně vysoké riziko vzniku pracovního úrazu. K tomuto zjištění směřovalo i dokazování ve správním řízení, neboť toto skutkové zjištění bylo právně posouzeno podle uvedených právních předpisů. Soud považoval za nepřijatelnou námitku žalobce, že správní orgán měl při rozhodování brát v úvahu i výpovědi svědků Hlavici a následné prohlášení svědka B., kterým žalobce vyvracel skutková zjištění, že práce se zablokovaným čidlem byla běžnou a trpěnou. Podle názoru soudu toto skutkové zjištění správního orgánu nebylo předmětem právního posouzení a nemělo na uložení pokuty ani na její výši žádný vliv, neboť pokuta byla uložena pouze za provozování uvedeného zařízení v protiprávním stavu dne 19. 9. 2000, jak uvádí žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí. Soud dále uvedl, že v rozhodnutí prvostupňového správního orgánu i v rozhodnutí žalovaného jsou uvedeny důkazní prostředky, z nichž správní orgány při zjišťování skutkového stavu vycházely (kontrola na místě samém, svědecká výpověď M. M.). Tyto důkazy jsou dostatečným podkladem pro závěr, že žalobce provozoval dne 19. 9. 2000 technické zařízení ve stavu, který neodpovídal požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Vzhledem k tomu, že odpovědnost žalobce za porušení povinnosti provozovat stroj a zařízení odpovídající požadavku bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je, jak již soud

vysvětlil, odpovědností objektivní, byla žalobci pokuta uložena právem. Soud na základě těchto důvodů dospěl k závěru, že žalobní body, které žalobce v žalobě uváděl, jsou nedůvodné, a proto žalobu podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen stěžovatel) včas kasační stížnost z důvodu uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s. Namítal, že v řízení nebyla náležitě právně posouzena otázka týkající se objektivní odpovědnosti zaměstnavatele tak, jak tato byla prezentována v napadeném rozhodnutí. Poukazoval na to, že již v žalobě uvedl, že v daném případě není dán jiný předpoklad vzniku odpovědnosti vyžadovaný ustanovením § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 174/1968 Sb., než porušením předpisu k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předpisů stanovujících pracovní podmínky. Ve smyslu logického a gramatického výkladu se tím míní porušení předpisu ze strany organizace, avšak stěžovatel má za to, že v daném případě k porušení předvídanému těmito předpisy nedošlo. Stěžovatel nesouhlasil s výkladem soudu, že by se nemohl za žádných okolností odpovědnosti zprostit a vyslovil názor, že skutečně je nutno aplikovat per analogiam ustanovení § 191 zákoníku práce, které předjímá liberační důvod z jinak objektivní odpovědnosti zaměstnavatele. V dalším odkázal stěžovatel na žalobu ze dne 10. 7. 2001. Stěžovatel dále uvedl, že pokud jde o kasační důvod specifikovaný pod ustanovením § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., má za to, že zde existují důvody nepřezkoumatelnosti rozhodnutí spočívající v nesrozumitelnosti a že tato vada měla za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé. Principiálně jde podle stěžovatele o to, že sám soud zjistil, že účastník řízení ve svých rozhodnutích uvádí naprosto nesprávná data, kdy mělo dojít k protiprávnímu stavu, a to konkrétně datum 19. 9. 2001, a to nejméně ve dvou případech. Soud dovodil, že se jedná toliko o písařskou chybu, avšak je zřejmé, že došlo k použití tohoto nesprávného data opakovaně a s ohledem na tuto skutečnost, jelikož se jedná o datum naprosto rozhodující, je nutno vyložit tuto nesprávnost jako vadu podstatnou, mající za následek nesrozumitelnost a nepřezkoumatelnost rozhodnutí, tedy vadu předjímanou v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. s následkem nezákonnosti rozhodnutí, jelikož soud prováděl opravy za účastníka pomocí výkladu o písařské chybě. Navrhoval, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že z provedeného dozoru a přiložených písemností jednoznačně vyplývá, že předmětná událost nastala dne 19. 9. 2000 a k tomuto datu byly úkony zaprotokolovány. Administrativní chybu, spočívající v záměně roku, kdy namísto roku 2000 byl uveden rok 2001, Městský soud v Praze řádně odůvodnil a právní skutečnosti hodnotil v plném rozsahu a souvislostech ke dni události, tj. tak, že protiprávní stav trval při provozování lisu dne 19. 9. 2000, když výkon dozoru byl na stav k tomuto datu zaměřen, a rok 2001, který se vyskytuje v odůvodněních rozhodnutí, je toliko písařská chyba. Žalovaný dále uvedl, že pokuta byla stěžovateli uložena za prokázané porušení ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce tehdy platného v naprostém souladu s ustanovením § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 174/1968 Sb., nikoliv za vznik pracovního úrazu, což je skutečnost pro uložení pokuty nerozhodná. Navrhoval, aby kasační stížnost byla zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Po přezkoumání kasační stížnosti Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. lze kasační stížnost podat pouze z důvodů tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení spočívá v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní názor, popř. je sice aplikován správný právní názor, ale tento je nesprávně vyložen.

Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popř. v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Uvedená pochybení Nejvyšší správní soud v napadeném rozsudku Městského soudu v Praze neshledal. Předně je třeba uvést, že Městský soud v Praze vycházel při posuzování věci z obsahu správního spisu, z něhož lze zjistit, že ve dnech 5, 16 a 17. 10. 2000 správní orgán provedl podle zákona o dozoru [§ 4 písm. a) tohoto zákona] dozor ke zjištění, zda jsou dodržovány předpisy k zajištění bezpečnosti práce a bezpečnosti technických zařízení a předpisy stanovící pracovní podmínky. Zjistil, že žalobce nejméně dne 19. 9. 2001 (správně 19. 9. 2000) provozoval ve svém provozu v D. v lisovně II. lisovací zařízení na pryž SUB 4040-116, které neodpovídalo požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, neboť nebyla zajištěna ochrana obsluhy lisu před vznikem pracovního úrazu v důsledku vniknutí obsluhy zařízení do nebezpečného pracovního prostoru lisu. Čidlo pracovního lisu snímající polohu ochranného krytu v případě, že kryt není v poloze, bylo zablokováno. Výše uvedené porušení závažným způsobem ohrozilo život a zdraví zaměstnanců, zejména obsluhy lisu, neboť v důsledku toho, že zařízení neodpovídalo požadavkům bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zde existovalo nejméně dne 19. 9. 2000 nepřiměřeně vysoké riziko vzniku pracovního úrazu. Nutno tedy konstatovat, že nejméně dne 19. 9. 2000 stěžovatel provozoval ve svém provozu zařízení se zablokovaným čidlem snímajícím polohu ochranného krytu, tedy provozoval zařízení, které bylo v rozporu s předpisy o bezpečnosti práce, přičemž dne 19. 9. 2000 došlo k závažnému pracovnímu úrazu pracovníka stěžovatele M. M.

Nejvyšší správní soud sdílí názor správních orgánů a posléze i názoru soudu o tom, že ze strany stěžovatele došlo k porušení ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce v jeho znění ke dni 19. 9. 2000, který organizaci jako zaměstnavateli ukládá povinnost vytvářet podmínky pro bezpečnou a zdraví neohrožující práci v souladu s předpisy o bezpečnosti práce, bezpečnosti technických zařízení a o ochraně zdraví při práci, zejména pak provozovat stroje a zařízení odpovídající požadavkům bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. V daném případě tedy byly dány předpoklady pro postup správních orgánů podle § 6 odst. 2 písm. b) zákona o dozoru, podle něhož orgány státního odborného dozoru jsou dále oprávněny ukládat organizacím a podnikajícím fyzickým osobám za porušení předpisů k zajištění bezpečnosti práce a technických zařízení a předpisů stanovících pracovní podmínky pokutu až do částky 500 000 Kč. Namítá-li stěžovatel, že podle jeho názoru v daném případě k porušení předvídanému těmito předpisy nedošlo, nelze s jeho názorem souhlasit. Protože však stěžovatel blíže nekonkretizuje a neodůvodňuje svoje přesvědčení, nelze se ani k jeho námitce blíže vyjádřit.

Nejvyšší správní soud dále sdílí názor správních orgánů a Městského soudu v Praze, spočívajícím v právním závěru, že v daném případě se jedná o objektivní odpovědnost

stěžovatele, tedy o odpovědnost, která vzniká bez ohledu na jeho zavinění. Ostatně skutečnost, že nejméně dne 19. 9. 2000 bylo provozováno zařízení se zablokovaným čidlem snímajícím polohu ochranného krytu, tedy v rozporu s požadavky bezpečnostních předpisů, stěžovatel nezpochybňuje.

Jak již uvedl Městský soud v Praze, odpovědnost organizace (právnícké osoby) je odpovědností objektivní, což znamená, že subjekt odpovídá za porušení právních povinností zásadně bez ohledu na zavinění. Podle právní teorie je konstrukce odpovědnosti bez zavinění odůvodňována teoretickými i praktickými důvody. Zjišťování a dokazování zavinění v situaci, kdy porušení povinnosti právníckou osobou je často výsledkem činnosti řady jednotlivců, je velmi obtížné, a otázka podílu jednotlivců na protiprávním jednání, je problematická. Z tohoto pohledu je třeba přistupovat k posouzení projednávané věci, kdy pro řízení o uložení pokuty za správní delikt právnícké osoby není tedy podstatný podíl jednotlivých pracovníků organizace na vzniku protiprávního jednání, ale zjištění samotného protiprávního jednání (protiprávního stavu). Tím je v posuzované věci zjištění, že nejméně dne 19. 9. 2000 provozoval stěžovatel ve svém provozu lisovací zařízení, u něhož nebyla zajištěna ochrana obsluhy lisu, když bylo zablokováno čidlo snímající polohu ochranného krytu pracovního prostoru. Tento zjištěný stav je třeba považovat za porušení povinnosti uvedené v ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce, jak již bylo výše uvedeno.

Stěžovatel však s tímto právním posouzením věci nesouhlasí a od počátku správního řízení se dovolává toho, že protiprávní stav nebyl vyvolán zaviněním organizace, ale zaviněním jejího pracovníka Martina Macků, u něhož došlo dne 19. 9. 2000 k závažnému pracovnímu úrazu.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že v posuzované věci není projednávána odpovědnost za škodu způsobenou při pracovních úrazech podle § 190 a násl. zákoníku práce, ale jde o posouzení zákonnosti rozhodnutí žalovaného, tj. o posouzení, zda došlo k naplnění zákonných znaků skutkové podstaty správního deliktu, tj. k porušení povinnosti uvedených v ustanovení § 133 odst. 1 písm. b) zákoníku práce, jako základního předpokladu pro postup žalovaného podle § 6 odst. 2 písm. b) zákona o dozoru.

Jestliže tedy v posuzované věci nešlo o posouzení odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu podle § 190 a násl. zákoníku práce, nebylo možno aplikovat ustanovení § 191 tohoto zákona, které stanoví podmínky pro zproštění odpovědnosti zaměstnavatele (případně částečné zproštění odpovědnosti) za škodu při pracovním úrazu, avšak pouze ve vztahu k zaměstnanci, a to podle části třetí hlavy osmé zákoníku práce, tedy v řízení, o němž rozhodují soudy v občanském soudním řízení podle § 7 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb. (o. s. ř.). Nutno tedy uzavřít, že v přezkumném soudním řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu, jímž byla uložena pokuta podle ustanovení § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 174/1968 Sb. (o dozoru) za porušení povinnosti uvedené v § 133 odst. 1 písm. b) zákona č. 65/1965 Sb. v platném znění (zákoníku práce), nelze aplikovat ustanovení § 191 zákoníku práce, neboť uvedené ustanovení je možno použít pouze v občanském soudním řízení o odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovních úrazech, tedy v řízení, které je upraveno v části třetí hlavy osmé zákoníku práce. Postup žalovaného v posuzované věci byl odůvodněn zjištěním porušení předpisů k zajištění bezpečnosti práce ze strany stěžovatele, v němž zjišťování zákonných podmínek rozhodujících pro posouzení zavinění z hlediska náhrady škody mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem není právně relevantní, neboť nemůže uložení pokuty ani její výši ovlivnit.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tvrzený stěžovatelem v posuzované věci nebyl zjištěn a jeho námitka důvodná není.

Pokud jde o další námitku stěžovatele, v níž dovozuje, že uvedení nesprávného data, kdy mělo dojít k protiprávnímu stavu, konkrétně uvedení data 19. 9. 2001 namísto správného data 19. 9. 2000 v rozhodnutí žalovaného, je takovou vadou řízení, mající za následek nesrozumitelnost nebo nepřezkoumatelnost rozhodnutí, třeba uvést, že tuto námitku stěžovatel uplatnil jako novou skutečnost až v kasační stížnosti. Podle § 109 odst. 4 s. ř. s. ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud nepřihlíží. K tomu nutno dodat, že pokud by se kasační stížnost opírala pouze o důvod označený stěžovatelem jako důvod uvedený v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., musela by být jako nepřijatelná podle § 104 odst. 4 s. ř. s. odmítnuta, neboť uvedený důvod neuplatnil stěžovatel v řízení před soudem, jehož rozhodnutí má být přezkoumáváno, ač tak učinit mohl. Nejvyšší správní soud se proto touto námitkou nemohl zabývat, a také se jí nezabýval.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O nákladech řízení rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Vzhledem k tomu, že žalovaný žádné náklady řízení neuplatňoval a Nejvyšší správní soud ani žádné jemu vzniklé náklady ze spisu nezjistil, rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel se svou kasační stížností úspěšný nebyl.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. 6. 2004

JUDr. Marie Turková
předsedkyně senátu